

Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának nemzetközi tevékenységének történetéhez

A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat (RSZVSZ) Magyarországon az egyetlen profil tiszta, antikorrupciós szervezet volt 2010-ig, amely mind struktúráját, mind tevékenységét tekintve megfelelt az Európai Unió korrupcióellenes szervezeteivel szemben támasztott követelményeknek.¹

Az RSZVSZ a rendszerváltoztatást követően, 1995-ben jött létre.² Ez alapvető változást jelentett, mert magának a szervezetnek a létrehozása is ahhoz a folyamathoz tartozik, amely a hatalmi ágak szétválasztását, az alkotmányos kontroll kialakítását, összességében a jogállami normák megteremtését jelentette.

Korábbi tanulmányaimban³ foglalkoztam az RSZVSZ elődszervezeteivel, létrehozásával és működésével. Jelen tanulmányomban az RSZVSZ nemzetközi kapcsolatainak kialakulásával és fejlesztési tendenciáinak legfontosabb mozzanataival kívánok foglalkozni.

A RÁKOSI- és KÁDÁR – rendszerekben „Magyarországon a belügyi ellenőrzés feladatait (...) több szervezet is ellátta. Az '50-es években elsőként – még általános hatáskörrel - az Állami Ellenőrzés Minisztériuma volt a belső ellenőrzésért felelős, 1958-ban a BM Fegyelmi Osztálya, 1959-1962-ig a BM Belső Elhárító Csoportja, 1962-1971-ig a Belügyminisztérium II/3 Csoportja. A belügyi tárca radikális átszervezését követően, 1971-től 1991-ig pedig a Belügyminisztérium Belbiztonsági Osztálya látta el a feladatot.”⁴

A demokratikus jogállam kialakításának folyamatában sarkalatos törvények, illetve kormányrendeletek helyezték a Belügyminisztérium működését jogállami alapokra. E folyamatban fontos lépés volt a belügyi tárca feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelet⁵, valamint a rendőrségről szóló törvény megjelenése.⁶

A rendszerváltoztatást követően a belügyi belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatot az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) Biztonsági Főosztálya folytatta 1995-ig, az RSZVSZ megalakulásáig.⁷

Magának az RSZVSZ-nek a megalakulását is a nyilvánosság kritériumainak figyelembevételével való sították meg, hiszen a szervezetet alapító kormányrendeletet a Magyar Köztársaság hivatalos közlönyében hirdették ki. Az RSZVSZ ügyrendje a szolgálat feladatául a rendvédelmi szervezetek belső bűnmegelőzési ellenőrzését, továbbá a bűncselekmények felderítését és azok megelőzését határozta meg.⁸

Az európai demokratikus normák figyelembevétele struktúra- és szerkezetváltozást, valamint a rendvédelemben dolgozó személyi állomány szemléletváltozását és a képzés irányainak alapvető megváltoztatását is szükségessé tette.

NÉMETH Miklós átmeneti kormányának idején került sor a Magyar Népköztársaság Alkotmányának – gyakorlatilag minden szakaszában történő – módosítására, melyet az országgyűlés 1989. őszén, a szabad választások előtt fogadott el. Az 1989-90-es politikai rendszerváltoztatás a társadalom mélyreható átalakulását, a demokrácia kereteinek megteremtését jelentette. 1989. október 23-án SZÜRÖS Mátyás ideiglenes köztársasági elnök kikiáltotta a demokratikus alapokon nyugvó Magyar Köztársaságot.⁹

A XX. század végét tárgyaló történelmi albumokba belelapozva, kihagyhatatlan fotóként jelennek meg a páneurópai piknik eseményeit bemutató felvételek. A Német Demokratikus Köztársaság polgárai menekültáradatának határunkon való átengedése nem csak a szocialista tábor szétesését eredményezte, hanem ennek következménye volt Németország újraegyesítése is. Mindezen eseményeket követte a Szovjetunió 1990-1991-es felbomlása.¹⁰ Az átmenet nem volt mindenütt békés: Romániában véres forradalom, déli szomszédainknál a Jugoszlávia szétesését követő kegyetlen balkáni háború, a Szovjetunió utódállamaiban az elszakadási törekvéseket pedig nem egy esetben elhúzódó fegyveres konfliktusok és etnikai háborúk kísérték.

Hazánkban a szilárd jogi környezet hiánya és a bizonytalan társadalmi lét velejárójaként a bűnözés drasztikusan megnőtt, újfajta bűncselekmények jelentek meg, amelyek esetenként a rendvédelem különböző területein dolgozók némelyikét sem hagyták érintetlenül. A nehéz körülmények között újjászerveződő rendvédelemben alig kezelhető problémaként merültek fel az országhatárokon átlépő, hazánkban is megjelenő szervezett bűnözői csoportok. Az újonnan létrejött Magyar Köztársaságot és vele együtt a magyar rendvédelmi szervezeteket ezek az első új kihívások is készítették az új típusú nemzetközi együttműködések megkötésére.

Magyarország minden politikai fórumon deklarálta, hogy politikájában ahhoz az európai értékközösséghez óhajt tartozni, amelyhez már az államalapító *Szent István* csatlakozott. A nemzetközi tárgyalások tárgysorozatába bekerültek azoknak az uniós szerződések, amelyekhez Magyarország az elkövetkezendő időkből csatlakozni kívánt.

Az Európai Unió tagállamai rendvédelmi testületeinek belső szolgálatai tevékenységének összehangolását megelőző folyamatok.

Nyugat Európában már korábban felismerték, hogy az országok bűnözőkkel vívott harca közösségi szintre emelve könnyebben kezelhető, mintha az adott országok azt egyenként kísérelnék meg megoldani. Komoly gondot hozott létre a polgárok mindennapi életét befolyásoló biztonság folyamatos garantálása is, hiszen az 1970-es években megjelenő szervezett terrorizmus, illetve a megerősödött nemzetközi szervezett bűnözés azt alapjaiban ásta alá. Az addig fennálló nemzetközi szervezetek képtelenek voltak az új típusú kihívásokkal megbirkózni, ezért sürgetővé vált az országok közötti, jogszabályokban is rögzített szélesebb körű és átfogóbb együttműködés.

E folyamat nyitányának tekinthető az 1973. VII. 03-án Helsinkiben megnyitott Európai Biztonsági és Együttműködési Értekezlet (EBEÉ). 1975-re elkészült a Helsinkii Záróokmány, amely alapelveit az ENSZ* alapokmányának elveire építette.¹¹

Az Európai Tanács 1976-ban arról határozott, hogy — az Európai Politikai Együttműködés keretein belül — létrehozásra kerüljön egy olyan fórum Terrorism, Radicalism, Extrémism, Violence Internationale (TREVI), azaz Terrorizmus Radikalizmus Extrémizmus Nemzetközi erőszak, amelynek feladatává vált a terrorizmus elleni harc. A fórum tagjainak tevékenysége ekkor még ténylegesen inkább csak az információ átadására és megosztására korlátozódott, mintsem a konkrét feladatvégzésre.

Miközben az európai gazdasági együttműködések bővültek, új tagállamok kerültek az EU-ba (Görögország 1981, Spanyolország 1986, Portugália 1986), az EU tagállamai közötti bűnügyi együttműködések csak kormányközi és nem uniós szinten kerültek megoldásra. Ezen változtatott első lépésként az 1985. VII. 14-i schengeni megállapodás tartalmazta, melynek végrehajtásáról az 1990. VI.19-én aláírt schengeni végrehajtási egyezmény rendelkezett. Ezen közösségi jogszabályok az európai integráció fontos lépcsőfokát alkották, melyhez hazánk törvényi szinten 2007-ben csatlakozott.¹²

Az Európai Közösség szerződésai Maastricht-ig nem rendelkeztek még a közös bel- és igazságügyi együttműködésről. A négy alapszabadság¹³ egyike, pontosabban a személyek szabad mozgása azonban jelentős biztonsági kockázatot is hordozott magában. Azért, hogy a kockázati szint kontrollálható szinten maradjon, szükséges volt a bel- és igazságügyi szervezetek együttműködésének elősegítése, koordinációja, a bel- és igazságügyi jogszabályok egymáshoz való közelítése. Ennek tükrében felvetődött annak az igénye, hogy a tagállamok intézményesített módon is működjenek egymással együtt. A szinte határok nélküli Európában a tagállamok belső biztonságát veszélyeztető új típusú kihívások — illegális migráció, emberkereskedelem, terrorizmus, kábítószer-kereskedelem, szervezett bűnözés stb. — ellen csak koordinált, egységes fellépéssel lehetett sikereket elérni.

Az Európai Unió Szerződés kidolgozásakor a tagállamok olyan elhatározásra jutottak, hogy a bel- és igazságügyi együttműködést az Unió egyik új elemévé (III. pillér) teszik. Mivel az új terület érintette az államok szuverenitását is, ezért azt — hasonlóan a II. pillérben megfogalmazott közös kül- és biztonságpolitikához — nem kívánták a közösségi intézmények hatáskörébe utalni, hanem meghagyták saját fennhatóságuk alatt és csak kormányközi szintű együttműködést határoztak el.

Az RSZVSZ nemzetközi tevékenységének témájához tartozóan — a bel- és igazságügyi együttműködések szempontjából — az 1993-as Maastricht-i konferencia volt a legmeghatározóbb mérföldkő.¹⁴ Az Európai Unió Szerződés K.(K1) cikke szabályozta a bel- és igazságügyi együttműködést:

1. menekültpolitika;
2. tagállamok külső határainak ellenőrzése;
3. bevándorlási politika és harmadik országok (nem-tagállamok) állampolgáraival kapcsolatos kérdések (ezen személyek belépése, kilépése, tagállamokon belüli forgalma, tartózkodása, bevándorlása, letelepedése, családegyesítése, munkavállalása);
4. kábítószer elleni küzdelem;
5. nemzetközi csalások elleni küzdelem;
6. igazságügyi együttműködés a polgári jog területén;
7. igazságügyi együttműködés a büntetőjog területén;
8. vámügyi együttműködés;
9. rendőrségi együttműködés a terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem és a nemzetközi bűnözés egyéb formái ellen, illetve ezek megelőzése céljából.¹⁵ Az európai nemzetközi együttműködések fejlődésének folyamatában jelentős továbbá az 1999. V. 1-jén létrehozott amszterdami szerződés.

Az amsterdami szerződés a maastrichti szerződésben foglaltak továbbfejlesztését jelentette, mivel szükséges volt az Európai Unió intézményrendszere hatékonyságának felülvizsgálatára. A legjelentősebb haladást a bel- és igazságügyi együttműködés közösségiesítésében érték el. A menekültügyi és bevándorlási politikát, a külső és belső határellenőrzést, valamint az igazságügyi együttműködést polgári jogi ügyek-

ben átemelték az Unió három pillére közül a harmadikból az elsőbe. A schengeni egyezményt beemelték az EU intézményi keretébe. A harmadik pillér fennmaradó részében pedig megerősítették a rendőri és bünyügyi együttműködést.¹⁶

Megállapítható, hogy az amszterdami szerződés fontos szerepet játszott a bel- és igazságügyi együttműködés területén hozott rendelkezéseivel a politikai unió kiépítése tekintetében, hiszen egy olyan folyamatot tükröz, amely a kormányközi együttműködés irányától a közösségi együttműködés irányába halad.¹⁷

Az 1999. X. 15-16. között megrendezett tamperei csúcson résztvevők elhatározták — az 1995-ben felállított EUROPOL-hoz* hasonló intézmény létrehozását —, az úgynevezett EUROJUST* felállítását. A szervezet ténylegesen 2002. III. 6-án jött létre, feladata lett annak elősegítése, hogy az Európai Unió tagállamok vádhatóságainak, illetve rendőri tevékenységet ellátó szervezeteinek tevékenységét a szervezett bűnözés elleni harcban koordinálja.

Az Európai Unió következő jelentősebb közösségi szerződése a nizzai szerződés volt. A nizzai szerződést 2001. II. 26-án írták alá az Európai Unió akkori tagállamai, és 2003. II. 1-jén lépett hatályba. Kiemelkedő eseménye volt a csúcson az Alapjogi Charta elfogadása és a szerződéshez csatolása. A szerződés megújította az Európai Unió intézményrendszerét, hogy az a tervezett bővítések után is működőképes legyen.¹⁸

A nizzai szerződésben a korábbi bel- és igazságügyet érintő 31-40. cikkelyek közötti szöveg megváltozott: igényként került megfogalmazásra az EUROJUST-on* keresztül történő együttműködés fontossága, amely az együttműködések meggyorsítását és megkönnyítését szavatolta, valamint a Tanács ajánlásokat fogalmazott meg az EUROJUST* mellett, hiszen azon keresztül az egyes ügyekben mind a koordináció, mind pedig az elemzések kihasználhatóbbakká váltak.¹⁹

A nizzai szerződés III. pillért érintő legfontosabb rendelkezései:

- a Szerződés az EUROJUST* egység felállítását az EU Szerződésében is intézményesíti;
- az EUROJUST* feladatául a Tamperei Csúcson meghatározott területeket jelöli meg;
- átalakítja a megerősített együttműködés feltételrendszerét, azaz a III. pillér bármelyik területén lehetővé teszi a megerősített együttműködés indítását;
- eltörölték a vétó lehetőségét, így legalább 8 tagállam, a tagállamok minősített többségének támogatásával kezdhet megerősített együttműködést a rendőrségi és bünyügyi együttműködés terén.

Az Európai Unió új tagállamokkal való bővítése után az Európai Unió Tanácsa 2006-ban megfogalmazta az Unió tagállamainak bűnüldöző hatóságai közötti információ és bűnüldözési operatív bünyügyi információ cseréjének leegyszerűsítéséről szóló kerethatározatát.²⁰

Magyarország szempontjából meghatározó, hogy már uniós tagállamként vehetett részt az Európai Unió működését stabilizáló lisszaboni szerződés előkészítésében és ratifikálásában, ugyanakkor az RSZVSZ nemzetközi tevékenységének témáját ez a szerződés új elemekkel nem bővítette.

A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat nemzetközi együttműködései Magyarország bünyügyi együttműködéseinek keretében

A vasfüggöny lehullását követően Magyarország Közép-Európa legtöbb államához hasonlóan új helyzetben, az új Közép-európai demokráciák sorába került. Ez a tény hazánk nemzetközi mozgásterét jelenleg is alapvetően meghatározza. S bár léteztek a rendszerváltozást megelőzően is Magyarországnak államközi szerződése (elsősorban a szomszédos és szocialista államokkal), és voltak kezdeményezések Nyugat-európai államokkal is, a kétoldalú kapcsolatfelvételek iránya és tartalma alapvetően megváltozott.²¹

Az államközi szerződésekhez kapcsolódtak és kapcsolódnak a tárcaközi együttműködések és az alacsonyabb szintű megállapodásokban közvetlen együttműködések jöhettek létre a bűnüldöző, bünyfelderítő és bünymegelőző munkával foglalkozó intézmények között, így az RSZVSZ és külföldi partnerintézményei között is.

Különösen fontosá tette a megállapodások gyors megkötését az a tény, hogy legtöbb korábbi szomszédos államunk darabjaira hullott és a helyükön új államok jöttek létre. Az új szomszédaink: Csehszlovákia helyett csak Szlovákia, Szovjetunió helyébe szomszédként Ukrajna lépett. Románia velünk szomszédos nyugati határa változatlan maradt. A NATO* beavatkozását is követelő véres háború során széteső Jugoszlávia helyébe három új szomszédunk keletkezett a déli határszakaszon: mai formájában Szerbia, Horvátország, és Szlovénia. A korábbi államközi szerződések így hatályukat veszítették. Ausztria ugyan változatlan formában maradt szomszédunk, mégis a vasfüggöny lebontása országunk szempontjából ezen a határszakaszon hozta a legjelentősebb változásokat, mert ez egyúttal a bipoláris világ felszámolását is tükrözi.

Hazánk a közép-kelet-európai országok közül diplomáciai kapcsolatot elsőként létesített az Európai

Unió jogelődjével, az Európai Közösségekkel, amikor az Európai Közösség és az Európai Gazdasági Közösség, valamint Magyarország közötti gazdasági és kereskedelmi együttműködésről szóló megállapodást írtak alá 1988-ban.

Ma már történelmi tényként ismert az, hogy a rendszerváltoztatás folyamatában az ANTALL-kormány és a HORN-kormány szakminisztériumai az ország működtetéséhez szükséges alaptörvényeket az európai értékekre figyelemmel és az akkoriban létező nyugat-európai uniós jogszabályokra tekintettel hoztak meg. A társulási tárgyalások már az 1990-es évek elején megkezdődtek. A csatlakozási szerződést Athénban 2003-ban írták alá. Az Európai Unió csatlakozási tárgyalások első sorban az ORBÁN- és MEDGYESY-kormányokhoz köthetők.²²

Kardinális változás következett be a Magyar Köztársaság életében, 2004. V. 1-jén, amikor — a demokratizálódási folyamat több évtizedes várakozásának csúcspontjaként — hazánk népszavazás nyomán csatlakozott az Európai Unióhoz. Az addigi 15 államot számláló Európai Unió tagállamainak létszáma 25 állam szövetségévé bővült döntően a volt Szovjetunió vonzásából kikerülő közép-európai államok felvétele nyomán. Az Európai Unió mai összetételét 2007. I. 1-jével érte el Bulgária és Románia csatlakozásával, a további bővítés előkészületei folyamatosan zajlanak, a tagjelölt országok véglegesítése a viszonylag rövid időn belül várható.

A magyar rendvédelmi testületek külkapcsolatai

A magyar rendőrség és más külföldi illetékességű rendvédelmi szervezetek között már az 1990-es évek korai szakaszában is létrejöttek kétoldalú megállapodások, de csak bizonyos bűncselekmények üldözésére kiterjedően. Ilyen megállapodás volt 1995. VI. 28-án, Budapesten aláírt kormányközi megállapodás, amely a magyar és a szlovák fél között jött létre.²³

A 2000. augusztusában elindult magyar-szlovák tárcaközi megállapodás alapvetően azt a célt szolgálta, hogy a két ország belső bűnmegelőzési szervezeti között a korrupció elleni fellépés feltételrendszerét hatékonyabbá tévő szabályozott együttműködés jöjjön létre. A megállapodás előkészítésében a RSZVSZ és a BM Felügyeleti és Ellenőrzési Főosztályán kívül részt vett még a BM Nemzetközi Főosztálya és a Pozsonyi Magyar Nagykövetség is. A megállapodás szerint az együttműködés a Szlovák Belügyminisztérium Ellenőrzési és Felügyeleti Szolgálat, valamint az RSZVSZ és a BM Felügyeleti és Ellenőrzési Hivatala között jött létre.

Az RSZVSZ magyar-szlovák viszonylatban együttműködési megállapodását a kormányközi megállapodáshoz és a belügyminisztérium tárcaközi megállapodásához csatlakoztatva értelem szerűen alacsonyabb szintű együttműködési jegyzőkönyvben kötötte meg a Szlovák Köztársaság Pénzügyminisztériuma képviselőjében a Szlovák Vámigazgatósággal, valamint egy végrehajtási jegyzőkönyvben a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma képviselőjében a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálat Hivatalával.

A szlovák fél vámigazgatóságával kötött együttműködés azzal a céllal jött létre, hogy összehangolják tevékenységüket a különösen a szervezett bűnözés, a korrupció valamint a magyar rendvédelmi testületek személyi állományainak tagjai által Szlovákiában, illetve a Szlovák Köztársaság Vámigazgatóság személyi állományának tagjai által Magyarországon elkövetett bűncselekmények felderítése érdekében. A jegyzőkönyv a megállapodás részleteit 5 cikkre tagolja, melynek tartalma kiterjed a tevékenységek összehangolására, bűncselekmények esetén azok eredményes felderítésére, a kölcsönös információ és tapasztalatcserére, valamint az együttműködést igénylő információk cseréjére és értékelésére, a vonatkozó jogi, valamint tudományos, és műszaki információkat tartalmazó anyagok cseréjére, előadók, valamint szakértők kiküldésére. A jegyzőkönyv tartalmazza a kapcsolattartók pontos elérhetőségi adatait, továbbá a két szervezet illetékesei találkozásainak személyi és költségvetési vonzatásán túl a tárgyalások és a tolmácsolás technikai, anyagi feltételeit is.²⁴

Ugyanabban a tárgyalási időszakban az RSZVSZ és a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériuma képviselőjében a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálat Hivatala között is létrejött együttműködési megállapodás a korrupció ellen, valamint a Szlovák Köztársaság rendőri testülete személyi állományának tagjai által Magyarországon elkövetett bűncselekmények, illetve a Magyar Köztársaság rendőrsége és határőrsége személyi állományának tagjai által Szlovákiában elkövetett bűncselekmények felderítése érdekében.²⁵

A végrehajtási jegyzőkönyv négy, római számmal ellátott fejezetből áll. Ezeknek lényege az adott szakterülethez tartozóan az adott szolgálatok szakembercsoportjához kötődően az előző jegyzőkönyv tartalmához hasonlóan az együttműködés különféle területeire terjed ki. Ugyanakkor a végrehajtási jegyzőkönyv időbeli hatálya a 4. fejezet első pontja szerint egy évre terjed ki. Új elem a 4. fejezet 3. és 4. pontja: az előbbi kölcsönös megegyezés alapján a végrehajtási jegyzőkönyv esetleges módosítását engedélyezi, utóbbi a szerződésben foglalt kötelezettségek súlyos megsértéséhez tartozó anyagi kár esetéről rendelkezik.²⁶

Az osztrák féllel is hasonló megállapodást alakítottak ki a magyar rendvédelem illetékesei. Az RSZVSZ és az Ausztriai Szövetségi Belügyminisztérium képviselői 2002. XII. 16-17-én Bécsben megállapodást kötöttek a bűnügyi rendőrségi korrupció elleni harc területén történő együttműködéséről.

Az magyar-osztrák megállapodás alapját — a Belügyminisztérium által kötött nemzetközi megállapodásokon túl — a 2002. II. 23-án, az osztrák és a magyar belügyminiszter által aláírt Lutzmanns-burgi nyilatkozat képezte.

A megállapodás szerint a felek kölcsönösen segítik egymást a korrupcióellenes harcban, illetve a hivatali bűncselekmények elleni fellépésben. Ezen túlmenően a szolgálatok tagjai jogosultak voltak a közvetlen szakmai együttműködésre és információcserére, jogszabályok, belső eljárási utasítások megismerésére, szakmai tanulmányutak szervezésére, tudományos, kutatási-műszaki fejlesztések technológiák és technikák egymás közötti cseréjére, valamint szakértők és előadók fogadására és kiküldésére kiképzés és továbbképzés céljából.

A megállapodások közös jellemzője, hogy azok mindkét állam nyelvén kerültek rögzítésre és aláírásra. A szervezetek vezetői aláírásukkal hitelesítették azokat. A szerződésben rögzített együttműködési tartalmakat határozott időközönként — félévente, vagy évente — a szerződést kötő felek felülvizsgálták. Ugyanígy közös jellemző a tárgyalási nyelvek — amely minden esetben a két ország államnyelvei — a tárgyalási helyszínek és a tolmácsolás feltételeinek a rögzítése.

A romániai rendvédelem illetékeseivel is kötöttek együttműködési megállapodást a magyar rendvédelem vezetői. A magyar-román belügyi együttműködés az 1997. II. 19-én, Budapesten aláírt, a terrorizmus, a szervezett bűnözés és a kábítószer-kereskedelem elleni harcról szóló kormányközi egyezményrel kezdődött.

A jól működő együttműködés mellett, 2003-ban igény mutatkozott arra is, hogy a rendvédelmi testületek védelmi szolgálatait érintő együttműködési megállapodásra is sor kerüljön.

A tényleges kapcsolatfelvételre 2003 tavaszán került sor. Ezt követően az RSZVSZ vezetője Bukarestbe látogatott, ahol elvi egyetértés született a kétoldalú együttműködést szabályozó jegyzőkönyv létrehozásáról és mielőbbi aláírásáról. A román fél 2003. VIII. 19-én küldte meg a belügyi védelmi szolgálatokat érintő együttműködési tervre szóló javaslatát. A konkrét egyeztetések — levelezés és határtalálkozók útján — a BM RSZVSZ és BM Nemzetközi Főosztály, illetve a Román Belügyminisztérium Adat és Belső Védelmi Főigazgatóság között ezt követően kezdődtek meg.

Az együttműködési megállapodás szövegezése hasonlóan az osztrák és a szlovák megállapodásokéhoz, elterés csak abban van, hogy ebben a megállapodásban már nem szűkül le a bűnmegelőzés és felderítés alá vont kör a bűnügyi szolgálatra, a rendőrségre, vagy a határőrségre, hanem már egységesen, valamennyi rendvédelmi szervezetre kiterjed. Az együttműködés célja nem volt más, mint a partnerszervezetek tevékenységének összehangolása által a két ország rendvédelmi testületei személyi állományának tagjai által elkövetett bűncselekmények felderítése, illetve azok megakadályozása.

Az együttműködési megállapodás jegyzőkönyvét a magyar belügyi tárca nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi szolgálatának képviselője, illetve a Román Közigazgatási és Belügyminisztérium nevében a Felderítő és Belső Védelmi Szolgálat képviselője 2003. XII. 16-án írta alá Budapesten.

Miközben a napi tevékenységhez szükséges kétoldalú nemzetközi megállapodások megkötése elengedhetetlen volt, az RSZVSZ nemzetközi működésének jogi háttere még képlékenynek bizonyult. Az addigi gyakorlat szerint az RSZVSZ kormányközi, vagy tárcaközi együttműködési megállapodásokra hivatkozva kötötte meg saját nemzetközi együttműködési megállapodásait, de ez a helyzet rendkívül sok működési nehézséget hordozott magában és az ügyek rendezésének lassúságát eredményezte.

Az országgyűlés a bűnüldözés hatékonyságának növelése érdekében a nemzetközi együttműködés eszközeinek felhasználására alkotta meg az Európai Unió Bűnüldözési Információs Rendszere és a Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről 1999-ben alkotott törvényt.²⁷ Ez a törvény lehetőséget nyitott az INTERPOL-lal*, az EUROPOL-lal*, a VIS-sel* és az OLAF-fal* kötendő nemzetközi szerződések létrehozására, valamint a SIS* Magyar Köztársaság általi használatának és együttműködésének törvényi előkészítésére. Ebben a törvényben a belügyminiszter és a pénzügyminiszter együttes felhatalmazást kapott arra, hogy a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK)* jogállását, részletes feladat- és hatáskörét rendeletben szabályozzák.²⁸

Ezt követően, az ügymenet gyorsítása érdekében született meg az RSZVSZ működési rendjéről szóló BM utasítás, majd a bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvény.²⁹

A belügyminiszteri utasítás rögzítette — az RSZVSZ részére — a nemzetközi együttműködés kereteit.³⁰ Az utasítás rendelkezése alapján a szolgálat nemzetközi terveiről és javaslatairól a szervezet vezetőjé-

nek volt kötelessége — a BM Felügyeleti és Ellenőrzési Hivatalának vezetőjén keresztül — előterjesztést tennie a belügyminiszter számára.³¹

A bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvény tartalmi kritériumait illetően már nem csupán az ország jogállami normáinak megszilárdítását célozta meg, hanem Magyarország Európai Unió csatlakozásának formálódó erőterében született.

A törvény négy fejezetből — általános rendelkezések, az együttműködés általános szabályai, az egyes együttműködési formák, záró rendelkezések — és három mellékletből áll. A korábbi keretszabályozástól eltérően a törvény már nem csak bűncselekmény-specifikusan rendelkezett, hanem meghatározta az együttműködési formákat is.³² A törvény számtalan új tartalmi kérdést foglal magába, ezek közül is kiemelendő például az a 2010-es módosítás, amely az Európai Unió tagállamának különleges intervenció egységével való együttműködést szabályozza.

Hazánk európai Unió csatlakozása 2004. V. 1-vel hatályosult. Magyarország mellett Szlovénia, Szlovákia, Csehország, Lengyelország, Litvánia, Lettország, Észtország, Málta és Ciprus görögök lakta része csatlakozott az EU-hoz. A döntéshozatali rendszerbe a 2011-es EU elnökséggel került be Magyarország végérvényesen.

Fontosabb — Magyarországot is érintő — Európai Unió törvények a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén

Az Európai Unió tagállamaival is kapcsolatba hozható bűnügyeket és az európai elfogatóparancs alapján folytatott átadási eljárásokat érintő közös tevékenységet az együttműködésről szóló törvény alapján kell végezni, mely törvényhez Magyarország — az EU-hoz való csatlakozásunkról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésével — csatlakozott.³³

A bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvény, nem csupán a schengeni együttműködés körében addig létrejött formáknak a magyar jogba történő átvitelére, hanem az ehhez szükséges jogintézmények garanciális szabályainak megteremtése céljából is készült. A törvény a nemzetközi együttműködésben létező, elfogadott és a bűnüldöző szervezetek által nemzetközileg alkalmazott formákat tartalmazza, ezzel lehetőséget teremtve a magyar rendőrség számára az európai szintű és színvonalú nemzetközi bűnügyi együttműködésben való részvételt.

E törvény 3. § (1) bekezdése alapján abban az esetben alkalmazható, mint alacsonyabb rendű jogszabály, ha az együttműködési formákat szabályozó nemzetközi szerződés hatályba lép.

A törvény VII. fejezetében foglaltak szabályozzák az Európai Unió tagállamai bűnügyi együttműködésének feltételeit és kereteit. Az első fejezetben az általános rendelkezéseket rögzítették. A második fejezet az európai elfogatóparancs és átadás témájával — a fejezeten belül négy alcímbe, átadás Magyarországról, átadás iránti megkeresés, költség viselése, átszállítás — foglalkozott. A harmadik fejezet az Európai Unió tagállamaival büntetőügyekben folytatott eljárási jogsegély kérdéskörét taglalta. A negyedik fejezet a bizonyítási eszköz, az elkobzás alá eső dolog és a vagyonek elkobzás alá eső vagyont megőrzését biztosító határozat végrehajtására irányuló európai jogsegély szabályait foglalta magába. Az ötödik fejezet az Európai Unió tagállamaiban kiszabott pénzbüntetés végrehajtásának részletes szabályozását tartalmazta. A hatodik fejezet az Európai Unió tagállamaiban elrendelt vagyonek elkobzás végrehajtását taglalta. E fejezetben található a VI/A és a VI/B rész is: az előbbi az Európai Unió tagállamának különleges beavatkozó egységével való együttműködés szabályozását mutatta be, az utóbbi pedig az Európai Rendőrségi Hivatal szabályozását, jogállását és rendeltetését ismertette. A hetedik és egyben utolsó fejezet a záró rendelkezéseket tartalmazta.³⁴

A személyek szabad áramlásának gyakorlati megvalósulásában jelentős szereppel bír a schengeni megállapodáshoz kötött integrációs folyamat. Magyarország számára a schengeni végrehajtási egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről szóló, 2007-es törvény hazánkat is bekapcsolta az új tagállamokkal kibővült Európai Unió egységes belső határok nélküli térségének létrehozási folyamatába. A 2004. V. 1-jei Európai Unió csatlakozásunk és a 2007. évben hatályba lépő végrehajtási egyezmény közötti átmeneti időszak a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén sok problémát okozott a magyar hatóságoknak. Ezen időszak gyakorlatilag csupán azzal az előnnyel járt, hogy az Európai Unió tagállamainak polgárai útlevél nélkül közlekedhettek az Európai Unió teljes területén.³⁵

A schengeni végrehajtási egyezmény megállapítja a schengeni államok közötti együttműködés és információcsere szabályait. A törvény összesen 47 szakaszból áll, rögzíti a SIS* fogalmát, illetve a kezeléséhez és felhasználásához szükséges szabályokat.

Az Európai Unióval, illetve annak nemzetközi szervezeteivel kötött és ratifikált együttműködési megállapodások után kerülhetett sor azokra a kétoldalú együttműködési megállapodásokra, amelyeket a magyar kormány különböző, európai uniós tagállamokkal, illetőleg európai uniós csatlakozásra váró szomszédos

országokkal, valamint harmadik országokkal — például balkáni államokkal — törvényekben rögzítetten kötött.

A szerződéseket a magyar országgyűlés törvénybe foglalta:

- A Magyar Köztársaság és az Osztrák Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatandó együttműködésről szóló, Heiligenbrunnban, 2004. VI. 06-án aláírt szerződés kihirdetéséről szóló 2006. évi törvény.³⁶

- A Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság között a bűnüldöző szervezetek határokon átnyúló együttműködéséről szóló, Bródban, 2006. X. 25-én aláírt megállapodásról szóló törvény.³⁷

- A Magyar Köztársaság és a Belga Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött szerződés — az úgynevezett prümi szerződés — kihirdetéséről, valamint az ehhez kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2007. évi törvény.³⁸

- A Magyar Köztársaság kormánya és a Horvát Köztársaság kormánya között a határokat átlépő bűnözés elleni harcban történő együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2009. évi törvény.³⁹

- A Magyar Köztársaság kormánya és a Macedón Köztársaság kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló egyezmény kihirdetéséről.⁴⁰

- A Magyar Köztársaság kormánya és a Román Köztársaság kormánya között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatott együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről szóló 2009. évi törvény.⁴¹

A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának nemzetközi megállapodásai és tevékenységei az Európai Unióhoz való csatlakozást követően

Az RSZVSZ a megalakulását követően — egészen 2004. V. 1-ig — nemzetközi együttműködési megállapodásait a már korábban megemlített kormányközi, vagy hasonló tárcaközi keretszerződésekre hivatkozva kötötte meg. Nemzetközi tevékenységét a bűnüldöző szervezetek nemzetközi együttműködéséről szóló törvényben foglaltak rendelkezéseinek figyelembevételével végezte.⁴²

Hazánknak az Európai Unióhoz történő csatlakozását követően — az egyébként jól működő kapcsolatok mellett — igény mutatkozott arra is, hogy szükség lenne a rendvédelmi testületek belső védelmi szolgáltatait érintő konkrét és közvetlen együttműködési megállapodásra is.

Ezen igény nyomán a nemzetközi együttműködés területén az RSZVSZ kiemelt figyelmet fordított a szomszédos országok, valamint az EU tagállamok társszervezeteivel történő kapcsolatok fejlesztésére az együttműködés gyakorlati szinten történő elmélyítésére, a kölcsönös bizalom erősítésére és az információcserék napi gyakorlattá tételére.

Ennek keretében, figyelemmel az RSZVSZ felderítő tevékenysége során jelentkező nemzetközi kapcsolódásokra is, az EU tagállamok közül aktív nemzetközi kapcsolat létesült az osztrák, szlovák, német, holland, angol, francia és román társszolgálatokkal.

A szomszédos nem EU tagállamok társszervezetei közül az RSZVSZ folyamatosan együttműködik a horvát és szerb társszolgálatokkal. Célként határozható meg az ezen irányú kapcsolatok tovább mélyítése és a határon átnyúló korrupciós bűncselekmények közös, hatékonyabb felderítése.

Az RSZVSZ a nemzetközi szinten is több kiemelkedő eredményt ért el. A szomszédos, csatlakozás előtt álló, valamint harmadik országok korrupcióellenes szervezeteinek az Európai Unió értékrendjéhez történő felzárkóztatása, valamint a közép-európai térség speciális rendvédelmi korrupciós jelenségeinek kezelése, a társszolgálatokkal történő együttműködés további fejlesztése céljából az RSZVSZ kezdeményezésére — az öt szomszédos ország társszerveinek bevonásával — 2005-ben megalakításra került a Belső Védelmi Szolgálatok Közép-Európai Regionális Fóruma. Ennek kapcsán fogalmazták meg a csatlakozó országok közös nyilatkozatát. Még ebben az évben a szervezetnél látogatást tett az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodájának (FBI)* a vezetője, valamint az Európai Unió belüli együttműködés és integráció keretében az RSZVSZ előadást tarthatott az írországi Dublinban, 2005. XI. 17-18. között megrendezésre került AGIS* konferencián is.⁴³

A 2005-ben lezajlott magyar-angol-holland Twinning Light Program (Iker Fény Program) célja és egyben eredménye is az RSZVSZ szervezeti struktúrájának Európai Unió feltételeihez történő közelítése volt, melynek során a magyar fél átvette az Európai Unió korrupció elleni küzdelmében bevett legjobb taktikákat és metodikákat. Ennek során — a társországok hasonló szervezeteinek véleményezése nyomán — jóváhagyásra került az RSZVSZ közép-, illetve rövid távú stratégiai terve, melynek hatásai a szervezet tevékenységében érezhetővé váltak.

Az RSZVSZ — hazánknak Európai Unióhoz történő csatlakozását megelőzően megfigyelőként, azt követően pedig már tagként — részt vesz az EPAC* elnevezésű európai uniós szakmai szervezet munkájában. Az EPAC szervezetétől az RSZVSZ — a korábban végzett munka elismeréséül — 2005-ben felkérést kapott az Európai Unió POB*, valamint ACA* szervezetei 2006. évi konferenciájának megrendezésére. A konferenciát 2006 novemberében Budapesten tartották, melynek fő gondolatisága a korrupció elleni harc hatékonyságának növelése volt. A résztvevő szervezetek záró dekrétumot fogadtak el, melyben az általános értékek mellett konkrét és specifikus szakmai iránymutatásokat és egyességeket is rögzítettek.⁴⁴

Az RSZVSZ nemzetközi tevékenységéhez tartozik továbbá az is, hogy 2006-ban az IGEC* felkérte az RSZVSZ-t, hogy tevékenységében állandó szakértői csoport delegálásával vegyen részt.⁴⁵ Az RSZVSZ később már nem csak az Európai Unió irányában kereste a nemzetközi bűnügyi együttműködés lehetőségeit, hanem az Európai Unió keretén kívül az IGEC*-nél és a GUAM*, államokban, valamint a balkáni térségben is épített ki új kapcsolatokat társszervekkel.

Az RSZVSZ ezt követően meghívást kapott az EBESZ (Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet) szerb missziója által 2006. októberében Belgrádban megrendezett — szerb belügyminisztérium főfelügyelője korrupció ellenes tevékenységének erősítését célzó — programra. Ezen a találkozón az RSZVSZ képviselője előadást tartott, illetve néhány esettanulmány bemutatásán keresztül szemléltette a rendvédelmi erőknél folytatott korrupció ellenes küzdelem nehézségeit, a tanulságokat, illetve a legjobb magyar gyakorlatokat.

2007-ben és 2008-ban a hangsúly inkább a külföldi társszolgálatokkal való kapcsolattartás elmélyítésén volt. Több határtalálkozó is létrejött a szomszédos országok társszervezeteivel. A román társszervezetekkel egy hospitációs program is megvalósult, melynek keretében az RSZVSZ-nél dolgozó szakemberek utazhattak tapasztalatcserére végett Romániába.

A RSZVSZ vezetője 2007.IV.18-20-án Bulgáriában, majd egy évvel később 2008.IV.15-17-én Pozsonyban megrendezett Belső Védelmi Szolgálatok Közép-Európai Regionális Fórumán képviselte Magyarországot. Az RSZVSZ a finn társszervezetnek nyújtott szakmai segítséget a 2007 decemberében, Helsinkiben megrendezett „Nemzetközi fejlődések – Európai kihívások” című EPAC* konferencia megszervezéséhez. 2008.VI.24-én és 2008.IX.18-án pedig Brüsszelben rendezték meg az RSZVSZ közreműködésével — az EPAC* szervezetének keretein belül újonnan létrehozott — „Nemzetek Feletti Együttműködés és a Személyi Állomány Cseréje” munkacsoport első és második ülését. Az ülésen az RSZVSZ nyolc tagállam belső rendvédelmi szolgálataival közösen vett részt.

Harmadik országok tekintetében 2007-ben a montenegrói rendőrség felkérésére tartott az RSZVSZ egy speciális képzést a montenegrói rendőrség bűnügyi állománya részére. Az RSZVSZ — szakmai felkészítő program keretében — támogatást nyújtott a Török Nemzeti Rendőrség Általános Igazgatósága Jogi Főosztályának felkérésére az Európai Bizottság TAIEX* Iroda által finanszírozott tanulmányút során megvalósuló együttműködéshez. Az RSZVSZ 2007. novemberében felkérést kapott az EBESZ bakui hivatalától az azerbajdzsáni rendvédelmi szervezeteken belüli korrupció megfékezésének megvalósítására. Az EBESZ bakui hivatalának korrupció ellenes programjában fontos szerepet szántak az RSZVSZ-nek, ezért kéthetes képzés tartására kérték fel Azerbajdzsánban a rendvédelmi szervezeteken belüli korrupció elleni harc témakörében, kiemelt figyelmet fordítva a különleges erők és eszközök alkalmazására.⁴⁶

A 2008. évben az Európai Unió korrupció elleni küzdelmének kiemelkedő jelentőségű jogalkotási eredménye volt az EACN* felállításáról szóló határozat,⁴⁷ amely az EPAC* már meglévő — informális együttműködésre épülő szervezeteire — alapoz.⁴⁸ Ezzel a határozattal az Európai Unió jogszabályi keretet teremtett a társországokon belüli korrupció elleni küzdelem által érintett nemzeti hatóságok közötti együttműködésre. Magyarország részről elsődlegesen az RSZVSZ-t utasította feletti hatósága a korrupcióellenes kapcsolattartói hálózatban történő részvételre.

2009-ben az RSZVSZ aktívan részt vett az EPAC-on* belül újonnan létrehozott, az EPAC* alapszabályzatának kidolgozásával és az EACN* felállításával foglalkozó munkacsoportban.⁴⁹ A már korábban elindult programok továbbfolytatásában az RSZVSZ folyamatosan részt vállalt, így a Brüsszelben megrendezett transznacionális együttműködés és állománycsere munkacsoport 2009-es ülésein is.

A 2009-ben, szlovéniai Nova Goricában megrendezett 9. EPAC* konferencia kiemelkedő eredményeket hozott, mivel elfogadásra került az EPAC* alapszabályzata, melynek a kidolgozására létrehozott munkacsoportban az RSZVSZ is aktívan részt vett. Az alapszabályzat elfogadását követően a tagok megválasztották a tisztségviselőket is, döntésük értelmében az EPAC* közgyűlése egyhangúan megválasztotta az RSZVSZ akkori vezetőjét — az azóta már elhalálozott — dr. FRANKBERGER Ferenc r.vörgy-t az EPAC*, ACA* irányvonalért felelős alelnökének.⁵⁰

További meghatározó eredményt hozott a fenti konferencia, mivel annak keretein belül hivatalosan megtörtént az EACN* megalakítása.⁵¹

Az RSZVSZ 2010. II. 4-5. közötti időpontban, Brüsszelben részt vett az EACN* nemzeti szinten kijelölt szervezeteinek első munkatalálkozóján. A 2010. év hangsúlyos eseménye volt Martin KREUTNER EPAC*/EACN* elnök budapesti látogatása, amelyre 2010.III.29-30-án került sor. A munkalátogatás célja, a 2011. év I. félévében — a magyar EU elnökség alatt, az RSZVSZ által javasolt — EACN* projekt konferencia megrendezésének előkészítése és témájának egyeztetése volt. A megbeszélés alapján a magyar soros EU elnökség idejére, hivatalos programként az RSZVSZ az: „Európai Standardok EACN* tagoknak” címmel és témakörben javasolta egy EACN* projekt konferencia megrendezését.⁵²

Az RSZVSZ képviselőjeként dr. BOLCSIK Zoltán r.ddtbk. miniszteri biztos vett részt 2010.IX.2-3. között, Bécsben az első globális IACA* megnyitó konferenciáján.

A nemzetközi szinten elért pozíciója alapján az RSZVSZ-re összekötői szerep hárult az Európa Unió korrupció ellenes szervezetei, valamint Közép- és Kelet Európa, továbbá Nyugat Balkán csatlakozás előtt álló, illetve harmadik országok belső védelmi szolgálatai között. Feladatuk kapta ezen térség korrupció ellenes szolgálatainak segítségét, az Európa Unió normákhöz történő mihamarabbi és zökkenő mentes felzárkóztatását.⁵³

* = Lásd Glosszárrium

Jegyzetek:

¹ 2011. I. 01-vel, mint önálló költségvetési szerv a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megszűnt, helyette — quasi utódszervezetként — a Nemzeti Védelmi Szolgálat látja el a feladatokat.

293/2011.korm.r.

² 49/1995.korm.r.

³ NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. ; NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. ; NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat 2000-2010.

⁴ NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

⁵ 147/1994 (XI.17.) korm.r.

⁶ 1994/XXXIV.tv.

⁷ NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

⁸ 18/1995. (V.4.) BM.ut.

⁹ NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

¹⁰ E tanulmány keretei között is szükséges megemlíteni, hogy a Szovjetunio széthullása egyúttal a bipoláris világ megszűnését és a világháború befejezését jelentette, amely egyúttal az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének létrejöttét is eredményezte.

¹¹ NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. : op.cit.

¹² Az egyezmény a Benelux Gazdasági Unió, Német Szövetségi Köztársaság, Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szövegezt.

2007/CV.tv. 2.§ a.) pont

¹³ Az áruk, a szolgáltatások, a tőke és a személyek (munkaerő) szabadsága.

¹⁴ A maastrichti szerződés (hivatalosan szerződés az Európai Unióról) 1992. II. 7-én Maastrichtban az Európai Közösség tagjai, amely 1993.XI.1-én lépett hatályba a DELORES-bizottság idején. Az Európai Unió megalakulásához vezetettek, a pénzügyi és politikai unóról szóló különböző tárgyalások. A szerződés tartalmazta az euró bevezetésének körülményeit és itt jelent meg az Európai Unió három pilléres szerkezete is. Az Európai Unió három tartópillére: az Európai Közösségek (Europea Communities) a közös kül- és biztonságpolitika (common foreign and security policy) és a bel- és igazságügyi együttműködés (Justice and Home Affairs, JHA). A harmadik pillér elhozta a jogszabályok, az igazságszolgáltatás, a menedékjog, a bevándorlás összehangolását.

¹⁵ HORVÁTH : 381-382.p.

¹⁶ A III. pillér új megnevezést kapott: a rendőrségi és bünyügyi együttműködés (Police and Judicial Cooperation in Criminal Matters)

¹⁷ Az amszterdami szerződéshez tartozó 1998-ban Bécsben elfogadott cselekvési terv meghatározta az intézkedés prioritási listáját, amelynek megvalósítása szükséges a szabadság, biztonság, igazság övezetének kiépítéséhez. A legfontosabb a személyek szabad mozgásának és biztonságuknak párhuzamosan történő biztosítása. Külön meghatározta, hogy mit ért az Európai Unió a szabadság (schengeni modell alapján a személyek szabad mozgása), biztonság (bűnözés minden formája elleni harc) és igazság (az Európai Unió biztosítsa az igazsághoz való egyenlő hozzáférést, az igazságügyi hatóságok közötti együttműködést) övezete alatt.

¹⁸ Az Alapvető Jogok Kartája (Charter of Fundamental Rights) kidolgozását már az 1999. VI. 3-4. kölni csúcson elhatározták, a nizzai csúcson pedig a kidolgozott kartát hirdették ki.

¹⁹ A nizzai szerződés az Európai Unióról szóló szerződés az európai közösségeket létrehozó szerződések és az egyes kapcsolódó okmányok módosításáról.

²⁰ Az Európai Tanács 2006/960/IT. számú határozata.

²¹ Ilyen volt például a Német Szövetségi Köztársaság és a Magyar Népköztársaság közötti diplomáciai megállapodás 1993. XII. 13-án.

²² 1994/I.tv.

²³ A megállapodás végrehajtási jegyzőkönyvét a Magyar Köztársaság belügyi tárcájának nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának képviselője, a Szlovák Köztársaság belügyi tárcájának pedig a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálat

hivatalának képviselője írta alá Budapesten 2004. II. 16-án. Több ilyen jellegű korábban a magyar belügyi tárca és a szomszédos államok belügyi tárcái között létrejött kétoldalú megállapodások képezték az alapját a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára és más külföldi rendvédelmi szervezetek közötti együttműködésnek.

²⁴A magyar Köztársaság belügyi tárcájának nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának képviselője, a Szlovák Köztársaság pénzügyminisztériumának nevében pedig a Szlovák Vámigazgatóság képviselője hagyta jóvá az együttműködési okmányt Budapesten 2004. II. 17-én.

²⁵A magyar Köztársaság belügyi tárcájának nevében a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának képviselője, a Szlovák Köztársaság belügyi tárcájának nevében pedig a Rendőri Testület Felügyeleti Szolgálatára Hivatala képviselője hagyta jóvá az együttműködési megállapodást Budapesten 2004. II. 16-án.

²⁶A nemzetközi együttműködésről szóló első — belső bűnmegelőzési tartalmú — megállapodást a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatára a szlovák belügyi tárca illetékeseivel 2003. I. 30-án hozták létre.

²⁷1999/LIV.tv.

²⁸Loc.cit. ; 4/2002 (I.30.) BM-PM.r.

²⁹1999/LIV.tv. : op.cit. ; 2/2000.BM.ut.

³⁰Az utasítás III. fejezete az együttműködéssel foglalkozik és ezen belül a nemzetközi részeket is szabályozza. „A szolgálat vezetői és munkatársai alapfeladataik ellátása során együttműködnek . . . továbbá a külföldi belbiztonsági, bűnüldözési és bűnmegelőzési szervezetekkel”

2/2000.BM.ut. III. fejezet, 12. d. a.

³¹2/2000.BM.ut. VI. fejezet, 36., j alpont, 1. és 5. bekezdése.

³²A III. fejezetben leírtak szerint ilyenek: közvetlen információcsere, az EU tagállamának bűnüldöző szervével történő információcsere, ellenőrzött szállítás, közös bűnfelderítő csoport létrehozása, bűnüldöző szervvel együttműködő személy igénybevétele, fedett nyomozó alkalmazása, határon átnyúló megfigyelés, forrányomon üldözés, összekötő tisztviselő alkalmazása, titkos információgyűjtés nemzetközi együttműködés alapján, tanúvédelmi program alkalmazása nemzetközi együttműködés alapján, EU tagállamának különleges egységével való együttműködés. A felsorolt egyes együttműködési formák fokozatosan kerültek bevezetésre.

³³2003/CXXX.tv.

³⁴Loc.cit. I-VII. fejezet.

³⁵2007/CV.tv.

³⁶2006/XXXVII.tv.

³⁷2006/CVIII.tv.

³⁸A prűmi szerződést 2005 májusában eredetileg Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Ausztria és Spanyolország írta alá, később csatlakozott hozzájuk Olaszország, Finnország, Portugália és Szlovénia. A megállapodás lehetőséget ad arra, hogy az Európai Unió egyik tagállama indokolt esetben cselekvési jogköröket adjon egy másik tagország rendvédelmi szervezeteinek, emellett a határokon átnyúló együttműködést teszi intenzívebbé a DNS nyomokhoz, újlényomatokhoz és lopott járművekhez tartalmazó adatbázisokhoz való kölcsönös hozzáférés biztosítása által.

2007/CXII.tv.

³⁹2009/LXVI.tv.

⁴⁰2009/CXLIII.tv.

⁴¹2009/LXIII.tv.

⁴²2005-ben az RSZVSZ 6 szomszédos ország társszolgálatával rendelkezett érvényben lévő és a gyakorlati munkában is élő, kétoldalú államközi büntügyi együttműködési megállapodással.

⁴³Az AGIS konferencia témája a migrációs szabályok alkalmazása során jelentkező köztisztviselői korrupció elleni küzdelem volt.

⁴⁴Az RSZVSZ 2003-ban megfigyelőként, 2004. óta tagként vett részt az EPAC elnevezésű európai uniós szakmai szervezet munkájában.

NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. : op.cit.

⁴⁵Az RSZVSZ képviselője az IGEK 2006 első félévi szakértői ülésén részt vett. A felkérés alapján később a közép- és kelet európai térség képviselőjét — a korrupció kezelése tekintetében — az RSZVSZ látta el az INTERPOL-ban.

⁴⁶A tanulmányút célja a korrupció elleni küzdelem magyarországi modelljének megismerése, különös tekintettel a jogszabályi háttérre, a szervezeti felépítésre, továbbá a feladatmegosztásra vonatkozó információkra volt.

⁴⁷2008/852/IB. ET határozat

⁴⁸NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. : op.cit.

⁴⁹A tanácsi határozat 5. cikke, amely a hálózat szervezeti felépítéséről rendelkezik, kimondja, hogy a hálózat az EPAC között már meglévő, informális együttműködésre építve saját maga alakítja ki szervezeti felépítését, ezért is vált szükségessé az EPAC Alapszabályzatának kidolgozása. A munkacsoport célja az volt, hogy eleget tegyen a tanácsi határozat 5. cikkében foglaltaknak, a hálózat szervezeti felépítésének kialakításával és hogy megőrizze a hálózat jellegét, mint egy szigorúan művelleti, Anti-korrupciós szervezetek platformját.

⁵⁰Újabb EPAC/EACN konferencia megrendezésére hazánkban 2011-ben került sor. Ekkor Magyarország volt egyben az Európai Unió soros elnöke is. A konferencián – az EPAC elnöke és az OLAF főigazgatója mellett - előadást tartott az RSZVSZ utód-szervezetének az Nemzeti Védelmi Szolgálat igazgatója is, dr. BOLCSIK Zoltán r. dandártábornok.

⁵¹2008/852/IB. számú tanácsi határozat.

⁵²Az EACN Projekt Konferencia célja az eddig kidolgozott anti-korrupciós standardok összeállítása, megvitatása és elméletileg, ajánlások elfogadása, felhívva ezzel az Európai Unió figyelmét a korrupció elleni harc prioritására.

⁵³2006-ban elsődleges kapcsolatfelvétellel került sor az ukrán partner-testületekkel.

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:**TANULMÁNYOK**

- NAGY: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. — NAGY Ákos Péter: A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1995. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 44-58.p. HU-ISSN 1216-6774.
- NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. — NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 25.sz. 58-66.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2010. december 6-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk” című XXV. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- NAGY: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat 2000-2010. — NAGY Ákos Péter: A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat 2000-2010. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XXII.évf. (2012) 26.sz. 59-65.p. HU-ISSN 1216-6774.

ADATBÁZISOK, ADATTÁRAK, KÉZIKÖNYVEK

- HORVÁTH — HORVÁTH Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról*. Budapest, 2006⁴, Magyar Országgyűlés. 658 p. HU-ISBN 978 963 74 9084 1.

JOGSZABÁLYOK

- 1994/I.tv. — 1994/I.tv. a Magyar Köztársaság és az Európai Községek és azok tagállamai között társulás létesítéséről.
- 1994/XXXIV.tv. — 1994/XXXIV.tv. a Rendőrségről.
- 1999/LIV.tv. — 1999/LIV.tv. az Európai Unió Büntetőrendszere és a Nemzetközi Büntetőrendőrség szervezete keretében megvalósuló együttműködésről és információcseréről.
- 2003/CXXX.tv. — 2003/CXXX.tv. az Európai Unió tagállamaival folytatott büntető együttműködésről.
- 2006/XXXVII.tv. — 2006/XXXVII.tv. a Magyar Köztársaság és az Osztrák Köztársaság között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatandó együttműködésről.
- 2006/CVIII.tv. — 2006/CVIII.tv. A Magyar Köztársaság és a Szlovén Köztársaság között a büntető szervek határokon átnyúló együttműködéséről szóló, Bródban, 2006. október 25-én aláírt Megállapodásról kihirdetéséről.
- 2007/CV.tv. — 2007/CV.tv. a Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről.
- 2007/CXII.tv. — 2007/CXII.tv. A Belga Királyság, a Német Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Holland Királyság és az Osztrák Köztársaság között a határon átnyúló együttműködés fokozásáról, különösen a terrorizmus, a határon átnyúló bűnözés és az illegális migráció leküzdése érdekében létrejött szerződés (prümi szerződés) kihirdetéséről, valamint az ehhez kapcsolódó törvények módosításáról.
- 2009/LXIII.tv. — 2009/LXIII.tv. a Magyar Köztársaság Kormánya és a Macedón Köztársaság Kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló Egyezmény kihirdetéséről.
- 2009/LXVI.tv. — 2009/LXVI.tv. a Magyar Köztársaság Kormánya és a Horvát Köztársaság Kormánya között a határokat átlépő bűnözés elleni harcban történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről.
- 2009/CXLIII.tv. — 2009/CXLIII.tv. A Magyar Köztársaság Kormánya és a Macedón Köztársaság Kormánya között, a katasztrófák esetén történő együttműködésről és kölcsönös segítségnyújtásról szóló Egyezmény kihirdetéséről.
- 147/1994 (XI.17.) korm.r. — 147/1994 (XI.17.) korm.r. a belügyminiszter feladat- és hatásköréről.
- 49/1995.korm.r. — 49/1995.korm.r. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatáról.
- 293/2011.korm.r. — 293/2011.korm.r. a Nemzeti Védelmi Szolgálatról.
- 18/1995. (V.4.) BM.ut. — 18/1995. (V.4.) BM.ut. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának ügyrendje.
- 2/2000.BM.ut. — 2/2000.BM.ut. a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának ügyrendjének módosításáról.
- 4/2002 (I.30.) BM-PM.r. — 4/2002 (I.30.) BM-PM.r. a Nemzetközi Büntető Együttműködési Központ jogállásáról, részletes feladat- és hatásköréről, valamint a magyar büntető hatóságok és az Európai Rendőrségi Hivatal közötti nemzetközi együttműködésről szóló együttes rendelet.
- Uniók határozatok**
- 2006/960. ET. IT. hat. — 2006/960. Európai Tanács. IT. határozata.
- 2008/852. ET. IB. hat. — 2008/852. Európai Tanács. IB. határozata.

Glosszárium:

ACA (Anti Corruption Association) Korruptióellenes Hatóság.

AGIS-program (Nevét egy spártai királyról kapta) Az Európai Unió egyik olyan keretprogramja, amely arra hivatott, hogy az Európai Unió bűnüldöző szervezeteinek és a tagjelölt országok hasonló feladatokat ellátó szervezeteinek bűnügyi együttműködését elősegítse. *(a szerző)*

EACN (The European contact-point network against corruption) Európai Korruptióellenes Kapcsolattartó Hálózat.

EJCU (European Judicial Cooperation Unit) Európai Igazságügyi Együttműködési Egység.

ENSZ Egyesült Nemzetek Szervezete (United Nations Organization) A második világháború után életre hívott, a Föld országainak többségét magába foglaló politikai szervezet, amely a nemzetközi feszültségek enyhítése érdekében tevékenykedik.

EPAC (European Partnership Against Corruption) Európai korruptióellenes partnerség. Az EPAC az Európai Unió tagországok és az Európai Tanács Tagországok Rendőrségi Felügyeleti Testületeinek (POB), valamint operatív Antikorrupciós Hatóságainak (ACA) korruptióellenes szervezete. Az ACA szervezete — amelyek közé az ügyészégi nyomozó szervezeteiket is sorolják — a korruptióellenes harcban jeleskednek, a POB-ok pedig olyan panasztestületek, amelyek figyelemmel kísérik a rendőrség munkáját (Police Oversight) és gondoskodnak a testületek felügyeletéről is. *(a szerző)*

EUROPOL: Az EUROPOL-t (European Police Office) Európai Rendőrségi Hivatal 1995-ben állították fel. Az EUROPOL lényegében egy központi adatgyűjtő, tároló és elemző szervezet, feladata az információcsere előmozdítása, az információk gyűjtése, elemzése, megőrzése és eljuttatása az illetékes szervezetekhez, a tagállamok rendvédelmi szervezetei nyomozati tevékenységének támogatása. A szervezet tényleges működését a hágai központja felállítását követően, 1999. VII.1-én kezdte meg.

¹NYÍRI

EUROJUST (European Judicial Cooperation Unit) — Európai Igazságügyi Együttműködési Egység — 2002-ben alapított uniós szervezet, amely összehangolja a tagállamok határon átnyúló szervezett bűnözéssel szembeni erőfeszítéseit a nyomozás és a vádeljárás során. Az Európai Tanács 2002/187/IB határozata alapján állították fel a szervezetet. *(a szerző)*

FBI (Federal Bureau of Investigation) Szövetségi Nyomozóiroda. USA.

GUAM-államok Grúzia, Ukrajna, Azerbajdzsán és Moldova.

IACA (International Anticorruption Academy) Nemzetközi Anti-korrupciós Akadémia.

IGEC (INTERPOL Group of Experts on Corruption) Az INTERPOL korruptióellenes szakértői csoportja.

INTERPOL (International Police) Nemzetközi Bűnügyi Rendőrség szervezete

NATO (North Atlantic Treaty Organisation) Észak Atlanti Katonai Szövetség. Észak-Amerika és Európa katonai szövetsége.

OLAF (Office de Lutte Anti-Fraude) Csalás Elleni Hivatal.

POB (Police Oversight Body) Rendőrségi Felügyeleti Testület

SIS (Schengen Information System) Schengeni Információs Rendszer.

TAIEX (Technical Assistance Information Exchange Office) Technikai Segítségnyújtási Információcsere Iroda

VIS (Visum Information System) Vízum Információs Rendszer.

Jegyzetek:

¹NYÍRI Sándor: Az Europol szervezete és működésének elvei. *Belügyi Szemle*, XXXV.évf. (1997) 2.sz. 17.p. HU-ISSN 1789-4689.